

ons

BOND VAN VRIJE EVANGELISCHE GEMEENTEN IN NEDERLAND

ORGGAAN

Special ^{over}
ZOMER IN DE KERK

NUMMER 2
SEPT. 2020

*Het wonder van
lente in de kerk*

*De kerk
op z'n kop!*

*Het blijft
zomer*

BONDSBUREAU President Kennedylaan 311, 6883 AK Velp
T 026-364 82 49 E info@bondveg.nl www.bondveg.nl

INHOUD

- 2 **Voorwoord**
door Gerard van de Wetering
- 3 **Kijk naar je eige!**
door Mirjam Pronk
- 5 **Het blijft zomer**
door Gooitzen Riemersma
- 6 **Het wonder van lente in de kerk**
door René van Loon
- 8 **Hoe gaat het met?**
door Froukje Wesseling
- 10 **Hoe gaat het met?**
door Durk Muurling
- 11 **Verslag van een mooie dag**
door Mirjam Pronk
- 12 **We maken het de Heilige Geest niet gemakkelijk!**
door Theo Hettema
- 14 **De kerk op z'n kop**
door Jonne Knevel
- 16 **Omzien naar elkaar - juist nu!**
door Janneke Doornebal
- 17 **Een echte broeder!**
door Janneke Doornebal
- 18 **Vrije Evangelische Gemeenten**
door Teun-Jan Tabak
- 20 **Kampus 27 juni 2020**
door Tamar Openneer
- 21 **Bondsberichten**
Recencie
door Froukje Karelse
- 22 **Regionieuws**
door regiocorrespondenten
- 24 **Puzzel**

We doen ons best de auteursrechten van alle illustraties te respecteren. We kunnen echter niet altijd de maker van een illustratie achterhalen. Mocht er in dit nummer een illustratie van u staan zonder bronvermelding, wilt u dat dan aan ons laten weten zodat wij u het gebruikelijke tarief kunnen vergoeden?

VOORWOORD

door: Gerard van de Wetering

Het blijft zomer.

Jaren geleden was er een liedje "t Is altijd lente in de ogen van de tandartsassistente". Die lente heb ik bij diverse behandelingen door de tandarts nooit zo kunnen ontdekken. Regelmatig was er iets loos met mijn gebit. Ik verging van de pijn of er was weer eens iets afgebroken. Mijn zelfbeklag was dan te groot dan dat ik ergens nog de lente kon ontdekken.

In veel kerken in Nederland is een neergang aan de gang. De Bond is daar ook niet aan ontkomen. Naast de neergang (herfst) zijn er ook positieve ontwikkelingen. Dat geldt over de gehele breedte van de kerk. René van Loon schreef er een boekje over "Lente in de kerk". Hij bestudeerde hoopvolle christelijke bewegingen en kerken en neemt ons in zijn boekje mee op een tocht langs die kerken. Naast redenen voor de klacht en de pijn is er reden voor een lach en voor de vreugde. Er is ook lente in de ogen van Gods assistenten. In de Bond is die lente ook waar te nemen.

Omdat we in het voorjaar besloten om geen zomereditie uit te brengen maar een herfsteditie hebben we als redactieleden gespeeld met de titel van het boekje. "Het blijft zomer". Het licht en de warmte verdwijnen niet, we willen graag de zonnestralen doorgeven... ook in de herfst. Jonne Knevel en Janneke Doornebal schrijven over de ontdekkingen die ze doen in de Bond en hoe ze mee helpen in het denkproces rondom verbondenheid. René van Loon beschrijft de lente die hij in de kerk ziet en Bert Bakker vertelt in een interview iets over veranderingen en maakbaarheid in de kerk. Twee gemeentelijk werkers delen iets van hun leven en ook van de gemeentes die ze dienen: hoe kwamen zij door de eerste coronatijd heen? En daar om heen de verschillende rubrieken en berichten. We hopen dat u mag genieten van deze zonnestralen als de dagen weer wat korter worden!

Colofon

Voorzitter/redacteur: ds. Gerard van de Wetering

Eindredactie: vacature

Redacteur: Johan Visser: johanpvisser@msn.com

Ass. redacteur: Merel Blesgraaf: merelblesgraaf@gmail.com

Secretariaat email: onsorgaan@bondveg.nl

Vormgeving: Marianne Goetheer-de Jonge:

email: onsorgaankopij@bondveg.nl

Regiocorrespondent Regio Noord: Annie Mulder-Questroo

vegmulder.fr@kpnmail.nl &

Albert Hovinga - a.hovinga26@gmail.com

Regiocorrespondent Noord-Holland/Utrecht: Dineke Spee

d.spee@hetnet.nl

Regiocorrespondent Regio Oost: Johan Visser

johanpvisser@msn.com

Regiocorrespondent Zuid-Holland: Ben van de Vrie

bvdvrie@gmail.com

Regiocorrespondent Zeeland: vacature

Zomer in de kerk: kijk naar je eige!

door Mirjam Pronk, comitélid

Amsterdam, onze hoofdstad, is de stad waar ik woon en werk. Hier is ooit de VEG begonnen met Jan de Liefde als grondlegger. Amsterdam een rebelse stad, waar mensen ondanks de corona, zich verzamelen op de Dam om te protesteren tegen onrecht in Amerika onder de gekleurde bevolking: "Black lives matter!"

De zomer van 2020: deze is anders dan anders. Coronatijd: tijd om ook eens naar je "eige" te kijken: te reflecteren op jezelf als persoon, de kerkelijke gemeenschap en de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten.

Persoonlijk houd ik me bezig met welke dingen uit mijn verleden me hebben gemaakt wie ik ben en wat er in de weg staat om te groeien? Dit jaar sloot ik mijn coaching opleiding af. We leerden dat een biografie maken een manier is om grip te krijgen op

jezelf of te gebruiken om een ander grip te laten krijgen. Ik ben begonnen al mijn oude foto's te scannen. Confronterend soms: waar zijn die jaren toch zo snel gebleven?

Keuzes: waarom maakte ik die? Kantelpunten: kwamen die van buitenaf of binnenuit?

Waar is het vuur?

Waar brandt het verlangen?

Waar zie ik lente?

en blij. Dor hout... er groeien soms onverwacht prachtig nieuwe loten uit.

Persoonlijk ben blij met mijn opruimactie en mijn biografie in wording. Het geeft me zicht op mezelf, wie ik ben en wil zijn in de toekomst. Ik heb

weer ruimte in mijn huis, in de kasten en in mijn hoofd.

Aan de **Weteringkerk** is nog nooit zo gebouwd als nu! De toegankelijkheid van het 50 jaar oude gebouw wordt verbeterd en zichtbaarder gemaakt. We willen een kerk voor de wijk zijn! Huurders melden zich, van christelijke studenten met een missionair idee tot ouderen die dagopvang zoeken.

Jan de Liefde: hij sloot aan bij de leefwereld van de mensen. Als hij Bijbelstudie gaf in een huiskamer in de arme Jordaan, moest de gastvrouw die verwarmen. Daar had ze eigenlijk het geld niet voor. Dus nam Jan de Liefde een turf mee, zodat zij echt gastvrouw kon zijn. Zo belastte hij haar niet met het maken van kosten voor de verwarming.

Wat staat in onze tijd symbool voor de turf van Jan de Liefde? En wat ziet u als u 'kijkt naar u eige'?

De **kerkelijke gemeenschap** waar ik bij hoor:

de Weteringkerk. Vanaf september vorig jaar bestaat de VEG Weteringkerk in Amsterdam niet meer.

Na 141 jaar is één van de oudste gemeenten van onze bond opgeheven. Wat hebben we mooie jaren gehad...

Ja, zo lijkt het, maar bij het opruimen van alle dossiers, kasboeken en verslagen van

HET BLIJFT ZOMER.

door Gooitzen Riemersma gemeentelijk werker verbonden aan VEG Leeuwarden.

Je glas zal altijd maar halfleeg zijn en dan zie je een titel: Het blijft zomer.”Ja ja, het zal wel”. Je zult maar goedgelovig zijn en de titel lezen: “Zo, dat is leuk, geen herfststormen en geen koude winter”. Je zult maar goedgelovig zijn en bovenstaande titel lezen en met verdriet concluderen dat kerkelijk Nederland in drie generaties een grote daling van kerkelijk betrokken mensen laat zien. Kerksluitingen zijn de VEG in Nederland ook niet voorbijgegaan.

HET BLIJFT ZOMER.

Nu ik dit schrijf is het net Pinksteren geweest. Een geweldig feest, hoewel deze keer noodgedwongen met lege kerkbanken of lege stoelen. Toch is het de Geest die ons telkens weer inspireert en troost biedt en moed geeft. Deze Geest spreekt alle talen en is vol zomers vuur.

*De Geest van God, de HEER, rust op mij,
want de HEER heeft mij gezalft.
Om aan armen het goede nieuws te brengen
heeft hij mij gezonden,
om aan verslagen harten hoop te bieden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken
en aan geketenden hun bevrijding.*

Jesaja 61:1 | NBV

Het zijn woorden van bevrijding. Wat snakken veel mensen naar rust. Wat zijn veel mensen moe van het moeten presenteren, moe om aan verwachtingen van anderen te voldoen, moe en somber vanwege groot verdriet of grote zorgen die hun leven beheersen. Jesaja heeft woorden van goed nieuws, hoop en bevrijding. De Bijbel staat vol met dit soort bevrijdende woorden.

TOCH BLIJFT HET ZOMER.

Laten wij in woorden en daden tot uiting komen dat wij mensen zijn die goed nieuws hebben gekregen en doorgegeven? Dat wij ons bevrijd weten en altijd hoop houden? Buiten de kerkmuren kunnen we die uitingen van hoop en bevrijding ook tegenkomen; er zijn ook geloofsuitingen van mensen die niet “kerkelijk zijn”.

Er zijn twee voorbeeldjes uit mijn tijd als godsdienstdocent. De meeste leerlingen kwamen uit niet-gelovige gezinnen. Maar wanneer een lieve oma of opa was overleden, dan hoorde ik vaak dat deze overleden dierbare “wel ergens” is. Men noemt dat “ietsisme”. Veel gelovigen vinden dat maar niks, maar ook dit ietsisme brengt troost en hoop bij de nabestaanden. Ook dan is het goed nieuws.

Een tweede voorbeeld: een meisje dat een akelige jeugd heeft gehad en tijdens de hele schooljeugd nog steeds had. Wat ben ik vaak met haar in gesprek geweest als ze er weer helemaal doorheen zat. Er was in het lesboek een hoofdstuk over bidden. Ik vroeg dan aan een klas met circa 25 leerlingen wie er wel eens bad. Dat maakte de pubers dan doorgaans wel wat onrustig. Een beetje om zicht kijkend, “want misschien ben ik wel de enige in de klas”. Dit meisje was niet-gelovig en juist dit meisje stak spontaan haar hand omhoog en een klasgenoot vroeg verbaasd: “maar jij bent toch niet gelovig?” Waarop het meisje snauwde: “Dat klopt, nou en?” “Nou uh, tot wie bid jij dan?” Vroeg de klasgenoot haar. “WEET IK VEEL, maar het geeft mij wel rust.” Na haar schooltijd kwam ze nog wel eens langs om een praatje met mij te maken en het gaat nu goed met haar.

KIJK: EN ZO BLIJFT HET TÓCH ZOMER.

Vergrijzing in veel kerken, minder kerkelijke betrokkenheid, maar God onze Schepper doet meer door Zijn Geest dan wij denken. Of in de woorden van Ds. René van Loon: “Ondanks krimp is God wel degelijk aan het werk”.

Het wonder van lente in de kerk

door: René van Loon, predikant binnen de Protestantse Kerk en werkt in Rotterdam.

Als ik naar binnen loop in het Huis van Vrede in Utrecht, begint net de dienst. Het is voorjaar 2019, van corona heeft nog niemand gehoord. Overal komen onbekommerd mensen bij elkaar. Zo ook hier, ik schat dat het er zo'n honderd zijn. Er worden liederen gezongen in verschillende talen: Nederlands, Farsi, Arabisch, Turks... Als de zangleider aankondigt dat we in het Bulgaars gaan zingen, klapt een man naast me spontaan in zijn handen. Zijn gezicht straalt.

De preek is een combinatie van uitleg en gesprek. Voorganger Henk Bouma legt iets uit over de zes scheppingsdagen in Genesis 1. Hij geeft toepassingen en stelt vragen. Er komen spontane reacties los. Dit is geen preek, hier zijn mensen samen aan het leren. Maar er gebeuren ook andere dingen: iemand vraagt om hulp bij een klus in huis, en ter plekke worden meteen afspraken gemaakt.

Ik merk dat het me ontroert: dit is een gezin van God, inderdaad een Huis van Vrede, met mensen die allerlei achtergronden hebben. Deze gemeente is een teken van hoop in de wijk.

TWEE WERELDEN

Hoe raakte ik daar verzeild, in het Huis van Vrede, nu ruim een jaar geleden? Dat heeft een voorgeschiedenis. Zeven jaar geleden ging ik als predikant in Rotterdam aan de slag. Ik merkte dat er sprake is van twee totaal verschillende kerkelijke werelden. Aan de ene kant zijn er vergrijzende en krimpende gemeenten. Ik sta perplex over de energie en de volharding van veel ouderen die zich voluit inzetten voor de kerk. Tegelijkertijd merk ik dat velen van hen de moed hebben opgegeven: 'Jongeren komen niet meer, hè? Dat zal bij u ook wel zo zijn...'

Aan de andere kant komen in dezelfde stad de pioniersplekken en nieuwe gemeenten als paddenstoelen uit de grond. Elke maand kom ik bij een bidstond van voorgangers en word ik weer verrast door wat ik hoor. Zo heb ik vanaf

2013 de nieuwe gemeente Noorderlicht zien groeien van een pioniersplek naar een volwaardige PKN-wijkgemeente.

Voordat de coronacrisis uitbrak, kwamen hier elke zondag zo'n 500 mensen bij elkaar, vooral jongeren. Zeker een derde van hen had eerder niets met kerk of geloof.

Tussen Pasen en Pinksteren 2019 had ik studieverlof en ik vroeg me af hoe dat kan: terwijl er op zoveel plaatsen sprake is van 'herfst' in de kerk - vergrijzing en krimp - zijn er ook plekken waar het volop 'lente' is, waar jongeren warmlopen voor God en waar mensen tot geloof komen. Ik wilde meer van die lente proeven en ging wekenlang op zondag van de éne dienst naar de andere: ik kwam in kleine pioniersplekken, in grote, hippe kerken waar ik de beat door heel mijn lichaam voelde trillen, ik kwam in oude kerken waar nieuwe bloei was en ik bezocht ook verschillende migrantenkerken. Onvergetelijk waren de bezoeken aan een Ethiopische kerk in Rotterdam en een Ghanese kerk in de Bijlmer. Daarnaast ben ik gaan rondbellen. Allerlei mensen die actief zijn in het kerkelijk leven vroeg ik: 'Waar zie jij lente in de kerk?' Daar ging ik vervolgens achteraan.

NIEUWSGIERIGHEID

Het viel me op dat alleen al de term 'lente in de kerk' bij iedereen nieuwsgierigheid opwekte: bij gelovigen en niet-gelovigen. Veel dingen zijn niet algemeen bekend. Wie weet er bijvoorbeeld dat er in Nederland één miljoen christenmigranten zijn, evenveel als moslimmigranten? Wie kent

de vitaliteit van de migrantenkerken en de enorme omvang van hun sociale werk? Wat weten we over de honderd jonge PKN-kerkplanten? En wie beseft dat er oude gemeenten zijn die enorm bloeien, zoals de Nieuwe kerk in Utrecht waar honderden jonge mensen komen, of de Christelijke Gereformeerde Kerk in Zwolle, die 4500 leden heeft en maar door blijft groeien?

TEGELIJK HERFST EN LENTE

Eerlijk is eerlijk: het is vooral de herfst die de toon zet in de kerk in ons land, en dat zal niet zomaar veranderen. Maar naast de grote stroom van de kerkverlating is er ook een kleine, hoopvolle stroom van kerktoetreding en van verdieping van het geloof.

Nieuwe en hoopvolle bewegingen tref je met name daar aan waar al bestaand kerkelijk leven is. Zo zijn er op de 'Biblebelt' heel wat mooie initiatieven, waar ook mensen tot geloof komen. Het is in die streken niet moeilijk om vrijwilligers te vinden, er zijn mensen en middelen. Daarnaast gebeurt er ook veel in de steden. Ook dat is niet verbazingwekkend: de stad wonen veel jonge mensen die flexibel zijn in hun denken. Terwijl oudere generaties zich afzetten tegen de kerk, zijn jongeren vaak onbevangen. Bovendien kun je in de stad betrekkelijk anoniem naar een kerk of een Alphacursus. Dat is in een dorp veel lastiger.

De grote missionaire uitdagingen liggen in ons land met name in sterk gesecculariseerde gebieden zoals Noord-Holland en Drenthe, en ook in het zuiden waar de Rooms-Katholieke kerk in een verbijsterend tempo krimpt.

Anders dan in het verleden lijkt het platteland missionair gezien een moeilijker arbeidsveld dan de steden.

Toch zijn er ook onverwachte plekken van hoop. Wij komen nogal eens in Zuid-Limburg en verbazen ons over de vitaliteit van de kleine Christelijke Gereformeerde Kerk in Bunde/Meerssen, het enthousiasme in de Evangelische Gemeente van Valkenburg, de trouw in de Protestantse Gemeente Maas-Heuvelland en de aantrekkingskracht van de Abdij Sint-Benedictusberg in Vaals, waar van heinde en ver mensen naartoe komen.

HOOP IS AANSTEKELIJK

Waar concentratie is op Jezus Christus en eerbied voor de Bijbel als Woord van God, waar mensen proeven dat het geloof echt is (en dat proef je in preken, in gebeden, in getuigenissen), waar je je als bezoeker gezien en gekend voelt en waar je merkt dat een gemeente bewogen is met haar omgeving, juist daar zie je onverwachte dingen gebeuren. Daar krijgt de lente de kans. Muziek speelt daarbij een belangrijke rol. Het is opvallend dat vrijwel alle nieuwe gemeenten kiezen voor eigentijdse muziek, met een band en heldere, eigentijdse teksten. De kloof tussen de denkwereld van gelovigen en niet-gelovigen is zo groot, dat klassieke kerkmuziek deze kloof niet kan overbruggen. Dat vind ik persoonlijk best lastig, want juist de klassieke kerkmuziek raakt mijn hart. Mijn droom voor de kerk is dan ook vooral ene droom van diversiteit: we hoeven niet allemaal hetzelfde te zijn, er mag verschil zijn in soorten dienststem zelfs in één gemeente, omdat we nu eenmaal verschillende mensen zijn. Maar laten we vooral elkaar wel opzoeken en elkaar doorgeven wat God geeft aan hoopvolle signalen. Want hoop is altijd aanstekelijk!

Waar mensen proeven dat het geloof echt is, en dat proef je in preken, in gebeden, in getuigenissen, waar je je als bezoeker gezien en gekend voelt en waar je merkt dat een gemeente bewogen is met haar omgeving, juist daar zie je onverwachte dingen gebeuren.

Hoe gaat het met?

De redactie van *Ons Orgaan* benaderde twee gemeentelijk werkers die nog niet zolang in onze *Bond* werkzaam zijn. Ze kregen de vraag voor gelegd om iets over zichzelf te vertellen. Ook werden ze uitgenodigd om iets te schrijven over hun rol in de corona tijd en hoe de gemeente waar ze werken hiermee bezig is geweest.

*Onnoembaar is Uw Naam
Onzegbaar is Uw kracht,
Als stralen van de zon,
die licht en leven brengt.*
(Frans Gerritsma ofm)

Froukje Wesseling, gemeentelijk werker VEG Burgum en Voortgezette Gereformeerde kerk Harkema stelt zich voor:

Hierboven staande woorden zijn hoopvolle woorden die passen bij dit themanummer over vernieuwing van de kerk. Ik vind het dan ook fijn dat ik gevraagd ben om een bijdrage te leveren aan *Ons Orgaan*.

Mijn naam is Froukje Wesseling – Schilstra en ik woon met mijn man en twee volwassen zonen in het idyllisch gelegen Friese dorpje De Tike.

Ruim 20 jaar ben ik werkzaam geweest in de gehandicaptenzorg, waarvan de laatste 10 jaar als geestelijk verzorger. In 2008 heb ik een overstap gemaakt naar een PKN-gemeente. Vanaf dat moment mocht ik mij ook gaan richten op de vernieuwing van de kerk en gemeenteopbouw. Ik werd daarin gedreven door de woorden, die Franciscus van Assisi van God had ontvangen in een vervallen kerkje bij het overgebleven kruis van San Damiano; *‘Herstel mijn huis’*.

Nadat ik negen jaar werkzaam ben geweest in deze gemeente, kreeg ik het verlangen om mij op het pastoraat te richten en de kleine plaatselijke gemeenten te ondersteunen.

Zodoende werd ik in 2017 voor acht uur aangesteld als kerkelijk werker in de Hervormde gemeente van Gerkesklooster – Stroobos. Toen ik hier eenmaal bevestigd was, ging de Geest waaien, want plotseling vroeg de Voortgezette Gereformeerde kerk van Harkema (inmiddels gastlid van de VEG) of ik voor twaalf uren beschikbaar kon zijn voor het pastoraat. In diezelfde periode kwam uit totaal onverwachte hoek ook een verzoek van de Vrije Evangelische Gemeente uit Burgum. Zij vroegen of ik nog tien pastorale uren over had. Begin januari 2018 werd ik in de Harkema aangesteld en in november 2018 werd ik bevestigd als gemeentelijk werker in Burgum.

GEMEENTEOPBOUWWERK

In Burgum begon ik met een onderzoek naar hoe de gemeente ervaren werd door de verschillende generaties. Uiteindelijke resulteerde dit afgelopen winterseizoen in drie gemeente-opbouwavonden met als doel om met elkaar in gesprek te gaan en een visie en missie voor de toekomst op te stellen. In Harkema heb ik inmiddels een pastoraal team opgezet, dat het pastoraat aanstuurt in de gemeente. Daarnaast zijn er verschillende activiteiten op gezet zoals het maandelijkse koffiedrinken, excursies of themamiddagen. Er kwam een mooie en actieve beweging op gang. En toen kwam door de uitbraak van het coronavirus alles stil te liggen...in Burgum en in de Harkema.

CORONAPERIODE: ‘DE LENTE WIST HET NIET’

De corona-uitbraak viel midden in de lente! Er deed op een gegeven moment via sociale media een gedicht de ronde: ‘De lente wist het niet’. Terwijl er onverwachts ingrijpende maatregelen moesten plaatsvinden om de verspreiding van het virus zoveel mogelijk in te dammen, liet de lente zien, hoe ze door de warmte van de stralen deed wat ze moest doen: nieuw leven geven. Ik citeer enkele regels uit gedicht:

“Het was het jaar waarin de wereld leek te stoppen, het jaar waarin we met elkaar in de geschiedenisboeken zouden komen. Dat wisten we allemaal.

En de lente wist het niet,

De bloemen bleven bloeien en de bomen liepen uit,

En het werd steeds warmer en er waren veel meer vogels.

Omdat de lente het niet wist, leerde iedereen de kracht van het leven..”

VEEL GELUK, MAAR OOK MOEILJK

Ik moet zeggen; wij hebben hier in het noorden veel geluk gehad, omdat het virus zich niet zo heftig verspreidde als op andere plekken in ons land. Ik heb in beide gemeenten dan ook niet te maken gehad met coronapatiënten of sterfgevallen door corona. Wel hadden alle maatregelen voor ons dezelfde gevolgen. Overgaan op de onlinediensten, preken voor een lege kerk en plotseling camerabewust moeten worden...In plaats van de bezoeken vonden er nu samen met de ouderlingen verschillende belrondes plaats en dus veel thuis werken.

Het moeilijkste vond ik toch wel de terminaal zieke gemeentelieden, die in deze periode kwamen te overlijden. Vanaf het begin had ik besloten om wel naar de betreffende families toe te gaan. In besloten kring vond vervolgens het afscheid plaats. Er werd aan de andere kant ook wel meer intimiteit ervaren.

De belrondes leverden soms zelfs meer diepgaande gesprekken op. In Burgum werd een gemeente-app aangemaakt, waar het wel en wee van de gemeente met elkaar werd gedeeld. Na verloop van tijd merkte je, dat alles steeds beter én efficiënter ging.

In Burgum begonnen we in mei weer met de eerste kerkenraadsvergadering. Dit deden we allemaal met inachtneming van de 1,5 meter. Ook in Harkema kwam in mei voor het eerst de kerkenraad bijeen. Terwijl iedereen uit zag naar misschien in juni of juli als gemeente weer samen te komen, kregen we de volgende domper: niet meer mogen zingen in de kerk! Met ingang van 1 juli worden de diensten zowel in Burgum als in de Harkema weer in de kerk hervat. Duidelijk is, dat we ook hierin mogelijk naar andere vormen op zoek moeten gaan.

WAT WE KUNNEN LEREN VAN DE LENTE....

Zoals de lente door is gegaan om met haar vernieuwingskracht alles nieuw leven in te blazen, zo zal de Geest van God ook blijven waaien. Het zet ons aan tot vernieuwing, tot creativiteit, tot beweging, tot bezinning; omdat we op grond van de Bijbel mogen geloven dat we juist in onze zwakheid sterk kunnen zijn. Het haalt ons uit onze ‘comfortzones’, uit onze vastgeroeste tradities, omdat we dit nog nooit eerder zó meegemaakt hebben. Op de een of andere manier hebben we een andere focus gekregen. En ik ben me ervan bewust, dat deze focus ook tot gevolg kan hebben dat andere gemeenteleden juist nu gaan afhaken. Want zien we inderdaad iedereen na deze crisis weer terug in de kerk? Thuisblijven kan comfortabel gaan worden. Toch blijf ik hoopvol, dat deze periode ook een louterende werking heeft. In ieder geval hebben we samen met elkaar een hele concrete ervaring opgedaan en dat is het niet meer naar de kerk kunnen en mogen gaan!

Dat zuivert voor een ieder van ons uit, wat we wel of niet gemist hebben.

Daarnaast hebben we ook alle ruimte gekregen om via de onlinediensten mee te kijken en mee te luisteren naar de diensten van andere plaatselijke gemeenten. We zijn op een andere manier gevoed, een manier die ook ruimte heeft gegeven aan de persoonlijke geloofsbeleving.

Hoe komen we straks allemaal weer samen met alle opgedane ervaringen in deze afgelopen maanden, maar ook met datgene waaraan we geleden hebben? Wat betreft de gemeente opbouw denk ik dat ik daarmee straks opnieuw zal moeten beginnen. Daarbij hoop ik dat het ons alleen maar meer bewust heeft gemaakt van datgene waarin we geloven, waarvoor we willen staan en van wat we willen behouden. Juist omdat we meer dan ooit mogen beseffen: het samenkomen als gemeente is nooit vanzelfsprekend, maar een voorrecht!

kerkgebouw VEG Bergum

Kerkgebouw vGKN te Harkema

Hoe gaat het met? (2)

DURK MUURLING, GEMEENTELIJK WERKER VEG ELBURG

Even voorstellen: mijn naam is Durk Muurling, geboren en getogen in Den Helder en opgegroeid in een gereformeerd nest. Vanaf de lagere school ben ik naar de LTS gegaan. Daarna ben ik gaan werken als onderhoudsmonteur bij de Marine. Maar eigenlijk beviel dat niet; deze wereld was hard en ik merkte toen ook dat ik dit vak niet leuk vond.

Ondertussen werkte mijn vader werkte hard en 's avonds was hij veel weg voor de kerk. Dat maakte mij nieuwsgierig en al snel werd ik ook actief in de kerk. Omdat we een predikant hadden die liever over onderwerpen als kernbewapening sprak, kreeg ik maar erg weinig bijbels onderwijs mee. Desondanks maakte het mij steeds nieuwsgieriger; ik wilde graag weten hoe het nu echt zat.

Vandaar mijn overstap van de Marine naar de theologie. Ik ben toen begonnen met een mbo-opleiding theologie, gevolgd door drie jaar parttime HBO en twee jaar parttime aan de Theologische Universiteit Kampen. Inmiddels was ik vader van vier kinderen geworden en ook huisman, verreweg de zwaarste baan die er is. Wat was ik gelukkig toen ik een baan als kerkelijk werker kreeg en aan het werk kon in de tuin van onze Heer. Iedere dag genieten en bezig zijn met God.

SOCIALE MEDIA

Inmiddels ben ik voor de tweede keer getrouwd, heb ik nog een lieve dochter gekregen en woon ik in Elburg. De PKN heb ik verruild voor de VEG en theologisch vielen puzzelstukjes op zijn plaats! Naast mijn werk ben ik actief op sociale media, niet om mijn eigen leven te delen, maar mijn leven met de Heer. Ik maak iedere dag een podcast die inmiddels gemiddeld door 1700 mensen over de hele wereld beluisterd wordt. Daarnaast maak ik wel eens filmpjes die te vinden zijn op mijn YouTube kanaal.

ONLINE TIJDENS DE CORONACRISIS

Mijn interesse voor internet en sociale media kwamen erg goed van pas toen de coronacrisis begon. Livestreams vond ik niet moeilijk om te doen, omdat ik al gewend ben in de ca-

mera te kijken. Het blijft bizar overigens, want bij een zaal vol mensen kan ik nauwelijks stil staan en nu moest dat wel vanwege het filmen. Omdat pastoraat haast onmogelijk was, verzon ik iets nieuws om de gemeente toch te bemoedigen. Ik maakte iedere dag een vlog van ongeveer 15 minuten, over het evangelie in crisistijd. Wat krijg je dan opeens mooie nieuwe inzichten en wat is de Bijbel dan een praktisch boek van alle tijden. Door mijn interesse met het werken met internet, denk ik veel na over nieuwe mogelijkheden. Ik denk dat we als kerk even helemaal zijn teruggezet naar de basis, zoals dat ook in het begin was in Handelingen. Nu moeten we gaan nadenken over de kerk van 2020, want als we doorgaan zoals we deden in 2019, dan missen we naar mijn mening de boot.

UITDAGINGEN VOOR DE MODERNE KERK

Nadenken over nieuwe vormen die beter aansluiten bij deze tijd: dat is een enorme uitdaging waar de kerk nu voor staat. Internet kan en zal daar een steun in zijn en een middel dat we kunnen gebruiken. Voor mij heeft deze crisis de deur geopend naar een hernieuwde vorm van kerk zijn. Ik heb al bij Janneke Doornebal geopperd om een online platform te maken via de website van de Bond, om zo samen na te denken. We hebben elkaar hard nodig! Laten we omdenken en van de crisis een uitdaging maken. Dan kunnen we de Heer op een geweldige manier dienen en zegenen met nieuwe middelen.

Wilt u meer wil weten, over Durk Muurling, dan kunt u de website van de VEG in Elburg (www.vegelburg.nl) raadplegen of zijn eigen website (www.passievoorgod.nl). En wie weet komt u hem binnenkort tegen op een forum van de website van de Bond, om samen te brainstormen over de kerk van 2021.

Verslag van een mooie dag op de Wormerveerse hei.

Namens het Comité, Mirjam Pronk

Op woensdag 20 mei kwam het drie koppige Comité: Harm Jager, Gosse Ytsma en ikzelf (Mirjam Pronk) met de secretariële ondersteuner Hanneke Beem en de twee regio coaches Janneke Doornebal en Jonne Knevel, samen met Leo van Hoorn, de externe begeleider bij elkaar in Wormerveer. Een heidag om dichters naar elkaar te komen op 1,5 meter in de Coronatijd.

Als nieuwbakken Comitélid neem ik u graag mee en geef een inkijkje in deze mooie en opbouwende dag.

Harm leest Handelingen 2:41-47: 'Het leven van de eerste gemeente'. We lezen van een hechte en open gemeenschap, die met geest ziel en lichaam verbonden is in Jezus de Heer. Het verlangen wat wij als Comité ook voor onze Bond hebben. Met vragen in ons hart als: waartoe zijn wij in de wereld geroepen? En daarop weten we ook het antwoord: om net als Jezus, gehoorzaam te zijn aan onze roeping, door ons open te stellen voor de Heilige Geest.

Deze dag spreken we met open hart en een open mind met elkaar. Voor zover die er nog niet was, ontstaat er verbinding en leggen we onze drijfveren, motivaties, plannen en ideeën aan elkaar voor. Er is een veilige en warme sfeer.

Leo stelt dat we ons bevinden in het moment na de onderzoeksfase. Er zijn interviews geweest en deze zijn geanalyseerd.

Voor ons liggen de ontwerp en planfase. Hij observeert dat het Comité de afgelopen weken actief is geweest met "pastorale visitaties": oprecht belangstelling tonen voor de gemeenten in het land. In deze crisistijd is er in sommige gemeente heel veel zorg en zijn er veel mensen overleden. We krijgen terug dat dit wordt gewaardeerd.

We spreken over de diverse rollen. Het is soms nog wennen: de begeleidingscommissie, de regiocoaches, het comité, de externe begeleiding, de secretariële ondersteuning. Hoe moeten we dat ten opzichte van elkaar zien?

Vast staat dat niemand er op uit is om op de verkeerde stoel te gaan zitten, voor de troepen uit te lopen of elkaar te hinderen. Ook wordt uitgesproken dat hier sprake is van een tijdelijke situatie.

Wij werken gezamenlijk aan de opdracht die we gekregen hebben. Zorgvuldig gaan we verder in dit proces, waarbij we vooral de communicatie met de gemeenten hoog in het vaandel dragen.

We eindigen deze dag met een gevoel van verbondenheid, openheid en vertrouwen in de toekomst. We spreken in het gebed onze zorgen uit, vragen vergeving voor gemaakte fouten en belijden dat we geloven dat wij slechts de instrumenten zijn van de Gemeente van onze Heer.

geen hei in Wormerveer, wel het schitterende Guisveld

WE MAKEN HET DE HEILIGE GEEST NIET GEMAKKELIJK

Bert Bakker over veranderingsprocessen in de kerk

Theo Hetteema interviewde voor Ons Orgaan Bert Bakker. Bert Bakker begeleidt al jarenlang kerkelijke gemeenten in veranderingsprocessen. In september komt daarover een boek van hem uit en dat is een mooie aanleiding om hem te interviewen over zomer in de kerk.

Bert, ik wil het met je hebben over vitaliserende veranderingsprocessen in de kerk. Dan val ik maar gelijk met de deur in huis: is verandering in de kerk maakbaar?

Verandering in de kerk is niet maakbaar, maar wel beïnvloedbaar. Het is als bij een gezin. Het maakt heel wat uit hoe ouders opvoeden. Maar een gelukkig kind is niet maakbaar. Of neem onze tuin: veel staat er mooi bij dankzij onze inzet. Maar dit jaar doet de stekelnoot het heel matig, terwijl we hard onze best doen.

Verandering is geen kwestie van het juiste recept, maar van doordachte inzet en van genade. Bij veranderingen in de kerk zie ik dat een hoge mate van betrokkenheid vaak leidt tot een minder kansrijke aanpak. Soms is het een mirakel als verandering toch lukt. Die wonderen gebeuren, maar we maken het de Heilige Geest niet gemakkelijk. Trouwens, in professionele organisaties brengt ook maar 30% van de veranderprocessen wat er ook van gehoopt was. Geslaagde verandering komt dus niet zo vaak voor. Vaak wordt onderschat hoe lastig het is.

Verandering is een kwestie van doordachte inzet en genade

Moet je dan stimulerende initiatieven in de gemeente maar laten zitten?

Een enkel initiatief vitaliseert zelden. Maar kan wel een vervolg krijgen aan als de initiatiefnemers alert zijn. Terug naar het beeld van het gezin: met je kinderen wordt het niet wat omdat je goede initiatieven hebt ontplooid. Een opvoeder zorgt bovenal voor een klimaat waarin een kind gedijt. Met

daarbij op belangrijke momenten de juiste keuzes. Een tuinier zorgt vooral voor goede groeiomstandigheden. Dat lijkt me de taak van de leiding in een gemeente; de gemeente leren leven uit vertrouwen, beter leren omgaan met verschillen, met dat het anders is dan voorheen, met angstige bezorgdheid, enzovoort. En dan past af en toe ook een initiatief, als het aansluit bij een vraag of verlangen dat beleefd of gewekt wordt.

Toch gaat het er vaak zo aan toe dat je iets leuks ziet bij een ander en dat ook gaat doen in je eigen gemeente.

Klopt, maar ik weet niet hoeveel voorbeelden jij kent waarin dit tot blijvende vernieuwing heeft geleid. Bovendien is 'iets leuks voorstellen' niet zonder risico's. Zomaar deel je de gemeente op in voor- en tegenstanders. Dat risico loop je niet als je een probleem, in plaats van een idee, op tafel legt. Neem iets als een Kerkproeverij. Als de kerkenraad het al besloten heeft en nu de gemeente nog mee wil krijgen, maak je het extra lastig. Je kunt ook als kerkenraad of WZD met de gemeente in gesprek gaan over de vraag: 'In welke mate lukt het u om kennissen uit te nodigen voor een dienst? En ik welke mate lukte het u om aan te sluiten bij zingevingsvragen waar uw kennissen over nadenken?' Verderop in zo'n avond kan gemeld worden 'Sommigen van ons denken aan een kerkproeverij. Zullen we eerst eens brainstormen over ideeën om kennissen te laten proeven aan kerk of geloof. Dan kijken we daarna wat op dit moment het best bij ons past.

En wat zie je dan als elementen van geslaagde verandering? Ik noem er acht.

1. Om te beginnen: besef dat écht veranderen lastig is. Onderschat dat niet, dan loop je minder vaak of snel vast.
2. Onderscheid of het om een eenvoudig probleem gaat of een dieper verworteld probleem. Die diepere problemen reageren meestal niet op een aanpassing.
3. Vergeet niet externe mensen te raadplegen.
4. Ga niet voor een snelle oplossing, maar sta stil (met het vliegermodel van Jan Hendriks) bij vragen als: wat is eigenlijk het probleem (en voor wie), wat is onze visie, wat draagt bij aan het probleem, en wanneer hadden we er minder last van? En dan pas: welke stappen gaan we zetten?
5. Kies een passende veranderaanpak. De boeken noemen er zes. De oplossing laten bedenken door een commissie werkt voor vitaliseringsvragen zelden.
6. Mensen geven verandering eerder vorm als ze mee kunnen praten en zich gekend weten. Er wordt te vaak voor mensen gedacht in plaats van met hen.
7. Besef dat rondom een verandering mensen ambivalent zijn of het probleem nog niet zien. Een verandering doorloopt verschillende fasen en iedere fase vraagt om een passende aanpak. In een gemiddelde kerk wordt vooral overtuigd. In iedere fase. Vaak met voorspelbaar resultaat.
8. **Met veranderingen die de leiding niet zelf uitleeft wordt het zelden iets.**

Welke theorieën of modellen helpen jou vooral?

In mijn boek noem ik er een stuk of tien. Een belangrijke is het 'stadia-in-veranderingen-model'. Verder 'de gezamenlijke trektocht' in plaats van 'de verzorgde reis': leiding die

een weg zoekt met de gemeente en niet voor hen. En ik heb veel aan 'motiverende gespreksvoering'. Dat is een methode die me gevoelig maakt om aan te sluiten bij wat mensen zelf zeggen over wat hun motivatie om te veranderen kan verlagen of verhogen. In elk verandertraject is dit voortdurend een aandachtspunt.

In september komt er een boek van je uit. Wat heeft je bewogen om dat te schrijven?

Ik wilde al elf jaar geleden een boek schrijven. Ik gebruik als gemeentebegeleider een eigen mix van modellen en dat wilde ik gewoon een keer opschrijven. Uiteindelijk werd dat eerst een boek over gespreksvoering (Anderen tevoorschijn luisteren) en nu dan over begeleiden van verandering (Samenspel: Kansrijk veranderen in de kerk). Daarin deel ik de inzichten die mij helpen. Maar omdat zo iets

snel saai wordt, vertel ik een verhaal over een gemeente die vastloopt met een verandering die vrij eenvoudig leek. Ik leg de lezers niet uit hoe het zit, maar ontlok hoe het kan. De theorie achter de verandering staat tussendoor in kaders, voor wie er zelf mee aan de slag wil. Niets is zo praktisch als goede theorie. Het is een toegankelijk boek. Je ziet gebeuren hoe gemeenteleden met elkaar eerst vastlopen en dan als nog hun probleem oplossen. Zo kan het dus ook!

Bert Bakker studeerde wis- en natuurkunde. Hij werkte, uitgezonden door de SZD, als docent in Afrika. Daarna werd hij voorganger (o.a. van de VEG Gorinchem). Momenteel houdt hij zich enkel bezig met veranderen: als begeleider van gemeenten en andere organisaties, in de nascholing van predikanten, als trainer, coach en uitgever (Ekklesia).

DE KERK OP Z'N KOP?!

Jonne Knevel (regiocoach ism Janneke Doornebal)

En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.' (Matt. 28:16-20)

VAN START

Begin februari zijn Janneke en ik begonnen als gemeente-regiocoaches voor de Bond. We hebben de opdracht de gemeenten die bij de Bond zijn aangesloten te ondersteunen (met name ook met het oog op de toekomst) en meer onderlinge verbondenheid en verbondenheid met de Bond te bewerkstelligen. Een mooie uitdaging!

Maar voordat we dit daadwerkelijk konden gaan doen, was het handig om eerst te weten wat er bij de gemeenten speelt. We zijn begonnen door te bellen, contacten te leggen en een enquête te verspreiden. Deze enquête zou ons meer inzicht geven in hoe de gemeente is opgebouwd, welke activiteiten er zijn en wat voor thematieken er binnen de kerk spelen. Dit verliep goed. De eerste enquêtes kwamen terug en het contact werd aan beide kanten als positief ervaren.

We hebben nog lang niet van iedereen de enquête teruggekregen, het is dus lastig om al iets concreets te concluderen. Wat we terugzien in de ontvangen reacties, is dat veel gemeenten klein zijn en dat er qua activiteiten veel plaats vindt rondom gespreksgroepen. Er is veel voor ouderen, maar over het algemeen weinig voor jongeren en jongvolwassenen. Dit is logisch omdat deze groep niet of nauwelijks aanwezig is in veel gemeenten. Tegelijkertijd geven gemeenten wel aan iets met jongeren te willen doen, maar niet goed weten hoe. Verder kenmerken veel gemeenten zich als 'gastvrij' en 'betrokken'. Zelf word ik (Jonne) enthousiast van de vragen die komen rondom het jeugd- en jongerenwerk en hoop ik gemeenten in de toekomst daar ook in te ondersteunen, begeleiden en verbinden. Ook zouden we graag gemeenten willen stimuleren om wat bewuster te worden op missionair vlak. Tegelijkertijd zijn er ook wel uitdagingen i.v.m. de logistiek, zeker voor fysieke bijeenkomsten per regio. Dan is het wel zoeken naar een overkoepelend thema dat voor de gemeenten in de regio relevant is.

CRISIS

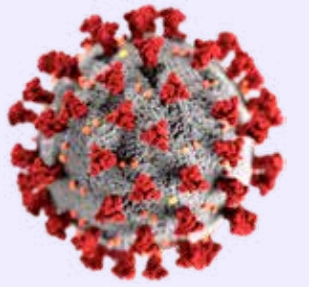
Toen kwam de coronacrisis. Voor veel gemeenten gooide zij alles overhoop. Voor ons maakte zij ons werk eigenlijk heel concreet en in bepaalde opzichten ook makkelijker. Alle gemeenten hebben ineens te maken met eenzelfde soort vraagstuk: 'Hoe zijn we kerk in de coronacrisis?' Hierdoor

konden we veel gericht te werk gaan, konden we beter aansluiten en ook de gemeenten met elkaar verbinden. Ondanks dat iedere gemeente in deze crisis zijn eigen situatie en omstandigheden heeft, overkomt ons dit allemaal en zijn we allemaal zoekend naar nieuwe mogelijkheden en oplossingen. Dit zorgt ervoor dat er ook behoefte is aan contact en om te horen hoe anderen met de crisis om gaan. Aan het begin van de coronacrisis werd het voor ons wel moeilijk om met gemeenten na te denken over de toekomst. Zowel voor onszelf, als voor de gemeenten was er (heel logisch) daar geen ruimte voor. Dat hebben we eigenlijk ook meteen helemaal los gelaten en we hebben ons gefocust op het nu, en de impact die de crisis nu op gemeenten heeft.

TOEKOMST

Op het moment dat we dit schrijven (juni) hebben we ruim twee maanden coronacrisis achter de rug. De eerste versoepelingen zijn ingegaan en in juli worden die waarschijnlijk nog ruimer. Die ruimte zorgt ervoor dat we kunnen gaan nadenken over de toekomst. Maar die toekomst zorgt ook voor spanning. Ten eerste omdat zij onzeker is. We weten niet hoe corona zich gaat ontwikkelen en hoe lang bepaalde maatregelen van kracht zullen blijven. Als we ervan uit gaan dat zeker de 1,5 meter afstand voorlopig nog geldig blijft, worden we als gemeenten verplicht om stil te staan bij de gevolgen die dat heeft voor ons kerk-zijn. We worden

gedwongen om na te denken hoe kerk-zijn anders vormgegeven kan worden. We worden uitgedaagd om na te denken over de essentie van onze gemeente: Waarom zijn we kerk? Wat maakt ons tot kerk?

Als gemeente-regiocoaches zijn we opnieuw begonnen met een belronde. We willen vooral weten hoe het nu gaat en hoe de gemeenten zich ontwikkelen. In deze gesprekken krijgen we vooral terug dat het samen zingen en koffiedrinken voor veel gemeenteleden belangrijk is, omdat hier verbondenheid wordt ervaren. Zo heb je enerzijds het verwoorden van je verlangens en gebeden en anderzijds het prijzen van God met elkaar door middel van zingen. De uitdaging is om te gaan kijken hoe we die kernwaarden terug kunnen laten komen op een veilige manier.

Verder is het heel logisch dat we met de versoepelingen terugpakken op wat we kennen. We zien dat kerken zich sterk inzetten om samenkomsten en diensten weer mogelijk te maken. Het is goed om naar de elementen te kijken die kerk-zijn zo belangrijk maken en ons af te vragen wat daarachter zit. Welke essentie, welk verlangen? Als we dat boven water kunnen krijgen, dan kunnen we ook kijken hoe we daar recht aan kunnen doen, voor de ouderen, jongeren en de nieuwe online-bezoekers, in misschien wel heel nieuwe vormen. Nieuwe wegen inslaan is spannend en onzeker, zelfs confronterend, omdat we de gevolgen ervan niet kunnen overzien. Het is echter wel nodig, want daar ligt de toekomst. Daartoe willen we gemeenten uitdagen.

Daarnaast willen we gemeenten ook herinneren aan de vruchten van afgelopen tijd. Op zaterdag 16 mei hebben

we samen met de Bond een ontmoetingsdag georganiseerd met een online viering en twee workshops die gingen over de anderhalvemeterkerk en de toekomst. Hierbij waren 19 van de 28 gemeenten aanwezig en hebben we, naast de zorgen, ook een hoop mooie dingen gehoord. Zo bereiken sommige onlinediensten veel meer mensen dan dat er normaal gesproken zondags in een dienst komen. VEG Elburg heeft bijvoorbeeld een drive-through Pinksterfeest op hun parkeerterrein georganiseerd. Er blijkt dat sinds corona gemeenteleden onderling elkaar in de gaten houden en er nauwer contact is dan voorheen. Dat zijn mooie dingen. We kunnen dus met z'n allen veel.

VERTROUWEN

Veranderen vraagt om loslaten en loslaten is moeilijk. Het is dan ook niet een proces dat we moeten overhaasten, maar wel iets wat we als gemeente bereid moeten zijn te doen. Door de jaren heen zijn we zo vertrouwd geraakt met onze eigenheid, identiteit en authenticiteit als gemeente, dat zij wellicht te fundamenteel is geworden. Onze eigenheid heeft (onbewust) een hogere plaats gekregen dan waarvoor we ten diepste aan elkaar gegeven zijn. De coronacrisis brengt dat nu aan het licht. Ze daagt ons uit om weer op zoek te gaan naar de essentie van ons samen-zijn en de vorm waarin zij tot nu toe gegoten is te toetsen. Het verdriet van het loslaten dat daarbij komt kijken mogen we bij God brengen en belijden. Zodat we vervolgens weer op weg kunnen gaan, in navolging van Jezus met Zijn krachtige belofte: 'En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld'. Laten we vanuit dit vertrouwen samen op weg gaan.

impresie Pinksterfeest
in Elburg

OMZIEN NAAR ELKAAR - JUIST NU!

door: Janneke Doornebal, missionair toeruster

Veel activiteiten van de gemeente hebben stilgelegen de afgelopen maanden. Eerst waren we vooral erg geschrokken, en bang. Nu komt er langzaam wat meer vertrouwen en gaan we ontdekken wat er wel kan.

Hier en daar starten kerkdiensten weer, op anderhalve meter. Alles kost veel meer energie, niets gaat meer op de 'automatische piloot', overal moet over worden nagedacht, ook in de kerk.

Toch ontstaan er op heel veel plekken mooie initiatieven, vinden mensen wegen om om te zien naar elkaar. Zo is in Wemeldinge een telefooncirkel gestart voor ouderen en mensen die alleen zijn. In Burgum belt een ouderling regelmatig een lijstje mensen op om te vragen hoe het gaat.

In bijna alle gemeenten gaat er wekelijks een nieuwsbrief rond, via de mail en/of op papier, soms door de brievenbus, maar regelmatig ook met even aanbellen en op anderhalve meter een praatje. In Zwolle en Meppel krijgt iedereen die geen internet heeft de nieuwsbrief met de liturgie en de tekst van de overdenking. In Gorinchem maken mensen wekelijks een filmpje van iemand uit de gemeente – daar heeft vrijwel iedereen internet. En ook gemeenteleden onderling houden contact via de telefoon of via een kaartje. Omzien naar elkaar, elkaar vasthouden, verbonden blijven.

Er is ook dat andere 'omzien naar elkaar', het voor elkaar zorg dragen als er sprake is van meer dan sociale of geestelijke nood, als het materieel niet lukt.

Vorig jaar kwam een boekje uit: *Arm – en wat doet de kerk?* Te bestellen: <https://webwinkel.pkn.nl/arm-wat-doet-de-kerk/1202-0169>

Daarin staat het verslag van wat kerken in Nederland doen aan armoedebestrijding. Helaas is dat steeds meer nodig. Ook in onze rijke samenleving vallen nog steeds veel (elk jaar meer) mensen buiten de boot, groeien kinderen op in armoede, redden ouderen het niet van hun AOW, ...

Op dit moment lijkt het misschien wel alsof iedereen die niet rond kan komen, kan aankloppen bij de overheid. Maar dat lost voor veel mensen het probleem niet op. Zij waren al afhankelijk van de voedselbank, zij deden al een beroep op instanties, hun kinderen konden al niet mee op schoolreis...

Het aantal mensen dat een beroep doet op de voedselbanken in ons land is in de afgelopen maanden gestegen met 5%, in juni 5.000 mensen meer dan in januari 2020! En dan zijn er nog de mensen die net niet in aanmerking komen voor hulp via de voedselbank. Onder regionieuws schrijft VEG Gouda daar iets over in dit blad.

Hoe is het in uw gemeente? Kent u mensen die door de coronacrisis hun baan zijn kwijtgeraakt of ZZP-ers die in de problemen dreigen te komen? Kent u mensen die het tot nu toe net redden, maar als er nog iets bijkomt, gaan ze kopje onder?

Als u zoiets ziet – of misschien wel zelf problemen heeft – geef dat dan door aan de voorganger of aan iemand van de kerkenraad. En niet alleen voor mede-gemeenteleden, maar ook voor uzelf of voor uw niet-kerkelijke buurvrouw.

Zeker in deze tijd is dat ook een onderdeel van het broodnodige omzien naar elkaar. We kunnen elkaar niet missen – niet als we leerlingen van Jezus willen zijn. En soms is het dan extra nodig om handen en voeten te geven aan Zijn opdracht: "Volg Mij".

EEN ECHTE BROEDER!

Namens de SZD: Janneke Doornebal

Maandagmorgen 6 juli 2020 in alle vroegte kregen we het bericht dat Broeder Stepan Nemesh uit Oekraïne na een kort ziekbed is overleden. Hij werd 78 jaar.

In de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten was hij op veel plaatsen bekend. De SZD en de gemeenten hebben dan ook al een lange geschiedenis met hem en met de Evangelische Christen Baptisten gemeenten in Transkarpatië, een provincie in het uiterste westen van Oekraïne.

In 1997 ontstond het eerste contact. De landelijke Diakonale Organisatie van de Broedergemeenten in (toen nog) Tsjechoslowakije had al lange tijd contact met deze kerken. Ze hielpen het veel armere Oekraïne onder meer met tweedehands kleding en andere spullen. De nood in Oekraïne was zo echter zo hoog, dat ze onze Bond toen gevraagd hebben of zij hen kon helpen om te helpen. Dat gebeurde en zo groeide er een band die tot vandaag voortduurt.

Stepan vertelde vaak over die eerste contacten. Er waren (en zijn) de nodige verschillen tussen de gemeenten ginds en de gemeenten hier. Kinderdoop is bijvoorbeeld iets wat daar niet kan. En vrouwen in het ambt... Ook culturele verschillen spelen een rol. En de taal. Vanaf het begin is tussen de Bond en de gemeenten daar afgesproken dat we elkaar zullen respecteren in hoe we zijn. Wij zullen niet proberen elkaar te "bekeren" tot het eigen standpunt. Dat wil niet zeggen dat we het overal eens moeten zijn, of dat we heel veel dingen moeten verzwijgen in de contacten. Maar altijd zal er de basis zijn van het respect voor elkaar, en de liefde voor elkaar waarop dat respect is gebouwd.

Stepan is in zijn regio van grote betekenis geweest. Hij was heel lang senior pastor, mentor van heel veel jonge predikanten en evangelisten. Hij was tot 2018 vicevoorzitter van de Unie in de provincie. Hij was consulent in veel gemeentes en tot voor kort voorganger in Uglya, het dorp waar hij woonde. De gemeente in Uglya is één van de grootste gemeentes in de regio.

Samen met Maria had hij negen kinderen, waarvan er inmiddels vier geëmigreerd zijn naar de VS. Het liefst had hij alle kinderen en kleinkinderen om zich heen. Vorig jaar in augustus waren ze allemaal bij elkaar toen hij en Maria hun 45-jarige bruiloft mochten vieren. Een grote hechte en warme familie.

Ik heb Stepan leren kennen en waarderen als een warm, liefhebbend en wijs mens. In de jaren na de eerste ontmoeting in 2003 is de vriendschap tussen ons uitgegroeid tot een diepe verbondenheid. We spraken elkaars taal niet, maar begrepen elkaar vaak ook zonder woorden, over alle grenzen van taal en cultuur heen.

Het was een eer om door hem broeder of zuster genoemd te worden en mede-arbeider in het Koninkrijk van God. Het werk in de gemeenten deed hij met hart en ziel. Zijn grote liefde voor de Heer en voor de kerk klonk ook altijd weer door in de brieven die hij ons schreef en in de toespraken en preken die hij ook in Nederland hield. Wat mij altijd opviel was de fijngevoeligheid waarmee hij aanvoelde hoe hij ons hart hier kon raken. In oktober 2019 vergezelde Maria hem en de broeders nog op hun reis naar Nederland.

In het bericht van zijn overlijden stond deze tekst, die voor hem geschreven zou kunnen zijn:

"Ik heb de goede strijd gestreden, de wedloop volbracht, het geloof behouden. Nu wacht mij de krans van de gerechtigheid die de Heer, de rechtvaardige rechter, aan mij zal geven op de grote dag; en niet alleen aan mij, maar aan allen die naar zijn komst hebben uitgezien." (2 Tim. 4:7-8)

Wilt u in uw gebeden aan zijn vrouw en kinderen en ook aan de gemeente(n) in Oekraïne blijven denken?

Vrije Evangelische Gemeenten

door Teun-Jan Tabak

In het najaar van 2019 bracht ds Christien Crouwel namens de Raad van Kerken een bezoek aan de VEG Wormerveer. Dit in het kader van kennismaken met de lidkerken van de Raad. Wat later dan de bedoeling was, een impressie van dit bezoek. Een (ingekort) verslag door Teun-Jan Tabak

Aan hartstocht geen gebrek deze zondagochtend in het kerkje van de Vrije Evangelische Gemeente Wormerveer. In de hal staan tientallen schoenendozen, verzameld voor de Actie4Kids. Voor deze dienst komen mensen uit de hele Zaanstreek naar hun kerk.

Vandaag gaat niet de eigen predikant ds. Jikky de Jong voor, maar broeder Harm Jager. Een bezoeker vertrouwt me bij het binnengaan toe extra blij te zijn met de voorganger van vandaag: 'Jager laat ons altijd liederen van Johannes de Heer zingen, heerlijk.' Ouderen maar ook opvallend veel jonge gezinnen zoeken hun plek. Als het orgel inzet met Psalm 146, Zing mijn ziel voor God uw Here, is iedereen erbij betrokken.

In Wormerveer is deze zondag algemeen secretaris van de Raad van Kerken, ds. Christien Crouwel te gast. In haar pelgrimage langs de lidkerken van de Raad wordt zij in de dienst welkom geheten door voorganger broeder Harm Jager. 'We zijn blij en dankbaar dat je hier bent. Dit is waarschijnlijk de mooiste dienst die je gaat meemaken', aldus Jager die namens de Bond ook afgevaardigde is naar de Raad. Reflection, de eigen zang en muziekgroep die de dienst opluistert zet in met het lied dat voor de gasten van de Raad gezongen moet worden. 'Welk een vriend is onze Jezus', schalt het in Wormerveer. Christien Crouwel wordt op de kansel uitgenodigd de gemeente toe te spreken. Ze wijst op het geloofsgesprek van kerken binnen de Raad, over wat hen bindt, maar ook waar de meningen uiteenlopen, en wat dat betekent voor het zelf verstaan van de kerken. 'Het gaat er in de Raad ook om, hoe kunnen we als kerken bijdragen aan een beter en leefbaar Nederland,' aldus ds. Crouwel tot de gemeenteleden.

De liederen van Johannes de Heer en uit de Opwekkingsbundel worden met veel enthousiasme meegezongen deze zondag. In zijn overweging over de Vrijheid in Christus benadrukt Harm Jager dat de Bondsgemeenten zich graag beroepen op vrijheid, maar dan niet de vrijheid waarmee iedereen zijn gang gaat. 'Wij willen een open, dynamische missionair gerichte gemeenschap zijn waarin ruimte is voor

verscheidenheid en veelkleurigheid,' vertelt Jager en hij herinnert aan de gemeenschap van vrije mensen die gebonden zijn aan de Heiland, die de apostel Paulus voor ogen had. Bij het uitgaan van de dienst wordt ds. Crouwel in de rij gevraagd om naast de voorganger en de kerkenraad alle bezoekers de hand te schudden en een goede zondag te wensen.

Wat bindt jullie in de Bond, wil Christien Crouwel tijdens de koffie weten van de kerkenraad. Thea Breman, Danny Wilkens, Marjan Paeper en Merk van de Geer vullen elkaar aan; het gezamenlijk belijden van het geloof in Christus, het je niet willen houden aan van boven opgelegde regels, maar wat vooral naar voren komt in het gesprek is de belangrijke plek die de Heilige Geest inneemt in het leven van de Vrije-Evangelischen. De Geest laat zich niet sturen, klinkt het. Daarom zijn de drie en dertig gemeenten allemaal anders. Harm Jager vat het samen: 'Als kerk ben je één, maar je beleeft het geloof verschillend.' Zo zijn kinderen welkom aan het avondmaal, zijn veel gemeenteleden bezig met de Maranatha-gedachte, de wederkomst van Jezus Christus en, is iedereen die Jezus als zijn/haar Heiland aanvaardt welkom.

De oecumene is belangrijk voor de VEG. De kerken van Wormerveer werken al tientallen jaren samen. Zo wordt er ook samengewerkt in de Zaanstreek als het gaat om gezamenlijke vieringen op Hemelvaartsdag, een Alpha-cursus, de Gebedsweek voor de Eénheid van de christenen, de open dag op 2e kerstdag met de naburige PKN gemeente, de kledingactie voor Oekraïne, de gezamenlijke gebedsdienst in januari 2020 met de Nederlands Gereformeerden; aan activiteiten geen gebrek.

Maar toch ook waarschuwendende woorden vanuit de kerkenraad, Danny Wilkens verwoordt het mooi: 'We moeten niet meer projecten aangaan als we er geen mensen voor in de gemeente hebben.' Want de bezoekers bij de VEG mogen zich dan zeker in Wormerveer snel thuis voelen, ook bij de VEG is plaatselijk en landelijke de spankracht van de inzet

aan vrijwilligers in zicht. De kerkenraadsleden vinden het uitstekend dat de landelijke Raad van Kerken de armoede in Nederland op de kaart zet en zich b.v. inzet voor de 'vreemdelingen', maar lokaal kost het moeite om de gesprekken daarover aan te gaan.

JNederland op de kaart zet en zich b.v. inzet voor de 'vreemdelingen', maar lokaal kost het moeite om de gesprekken daarover aan te gaan.

ENKELE SZD BERICHTEN

GOEDERENACTIE

Op allerlei plekken in Nederland staan stapels dozen met kleding, schoenen en textiel te wachten tot ze naar onze broeders en zusters in Oekraïne vervoerd kunnen worden. Bijvoorbeeld in Winschoten, waar gelukkig iemand van de gemeente een grote schuur heeft. Op het moment dat we dit schrijven (15 juni 2020) is het nog niet mogelijk om goederen naar Oekraïne te transporteren. We laten het weten zodra het weer kan. Let ook op mededelingen in uw gemeenteblad.

OPSLAG DOZEN VOOR DE OEKRAÏNE IN WINSCHOTEN

OUDE PENNEN MET LOGO... en andere zaken

Bent u ook aan het opruimen? Gooi dan niet zomaar van alles weg. De SZD verzamelt spullen die door het Evangelisch Begeleidingscentrum worden uitgezocht en waarvoor zij geld krijgen: kaarten, postzegels, oude verzamelingen (ook suikerzakjes en zo), oude telefoons, lege inktcartridges, en ook oude pennen met een logo of een tekst, ook als ze niet meer schrijven. Als u iets anders vindt en zich afvraagt of het wat waard is, gooi het dan niet weg, maar vraag het eerst even na op het Bondsbureau!

Kampus 27 juni 2020

Tamar Openneer (VEJO Goes)

Laptop en beamer klaarzetten, de internetverbinding checken, Zoom opstarten en beginnen!

Kampus 2020 gaat er anders aan toe dan andere jaren. Corona steekt een stokje voor het jaarlijkse kampeerweekend. In plaats van kamperen wordt het dus videobellen. Op verschillende plaatsen in het land zit of staat een enthousiaste groep jongeren klaar. De strijd om de beker is dit jaar digitaal!

Het thema van de avond is Mozes. Er worden filmpjes getoond, waarin steeds een paar verzen uit de Bijbel worden voorgelezen. Vervolgens moet elke Vejo groep een bijpassende opdracht uitvoeren. Iedere opdracht heeft iets te maken met de bijbeltekst en iedere opdracht zorgt ook voor toepassing van de woorden uit de bijbelverzen. We delen de filmpjes en foto's van de opdrachten met elkaar via Facebook. Zo wordt er geplanked, een rap gemaakt en een rebus verzonden. De Vejo die deze opdrachten het beste uitvoert

wint de Vejo tegen Vejo strijd. Er heerst een gezellige sfeer en iedereen zet zich in voor de opdrachten.

Ondanks dat we niet allemaal samen kunnen zijn, hebben we veel plezier, en delen we dit digitaal. Dit geeft toch een beetje een Kampus gevoel. Er wordt gepraat over hoe corona invloed heeft op ons leven en wat het geloof hierbij voor rol speelt. Dit wordt gedaan onder het genot van chips en snoep, maar daar blijft het niet bij.

In één van de opdrachten is het de taak om meelwormen te eten. Bij sommigen geen probleem, anderen proberen dit liever niet uit. De nasmaak van de meelwormen wordt vervolgens weer weggespoeld met een hoop frisdrank. Het eten van chips blijft toch favoriet!

Er kan er natuurlijk maar één de winnaar zijn.

De winnaar van dit jaar is Vejo Nieuwvliet met elf punten. Met deze punten hebben ze alvast een voorsprong voor volgend jaar, dan zetten we de strijd om de beker weer voort! We hopen natuurlijk dat we elkaar volgend jaar weer echt kunnen ontmoeten, zonder schermpjes, maar gewoon op een kampeerveld in Renswoude. Deze digitale ontmoeting was een leuk alternatief, maar spelletjes doen op een grasveld, samen kletsen, samen eten, en kamperen heeft toch de voorkeur! **We hopen dat we dat bij Kampus 2021 weer samen zullen beleven!**

Bondsbericht

Op 16 juni jl. is de erkenning van dhr. Gooitzen Riemersma in de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland als gemeentelijk werker pastoraat/ gemeenschapsopbouw rond gekomen. Dhr. Gooitzen Riemersma is als gemeentelijk werker verbonden aan VEG Leeuwarden.

SZD SAMEN ZENDING DOEN...
Stichting voor Zending en Diaconaat

OMZIEN NAAR ELKAAR – INSPIRATIEDAG 3 oktober 2020

In het vorige nummer van dit blad schreef de SZD nog dat op zaterdag 3 oktober 2020, 's morgens in Meppel en 's middags in Dordrecht de jaarlijkse Inspiratiedag gehouden zou worden. U begrijpt dat we niet live bij elkaar kunnen komen die dag. We gaan in plaats van een hele dag bij elkaar te zijn op die dag digitaal elkaar ontmoeten, dus houd de datum gereserveerd! Let op de mededelingen in uw gemeentebled.

in memoriam

door: Sjoerd van de Velde

Op vrijdag 30 april is overleden mevr. Evertje (Eef) Sijl-Honing te Kampen. De afscheidsdienst, vooraf aan de begrafenis te Huizen (de familie heeft daar een graf), is gehouden op 7 mei en is geleid door ds. Sjoerd van der Velde. Vanwege de omstandigheden gebeurde dit in beperkte kring. Ze was 93 jaar. Zij was de weduwe van ds. Barend Sijl (bondspredikant te Winschoten en Kampen).

Na zijn overlijden in 1992 is zij daar met genoeg blijven wonen. Ze was een intelligente vrouw met een duidelijke eigen mening en een gezonde dosis humor. Ze leefde sober en genoot erg van de kleine dingen in het leven. De laatste jaren veranderde het leven door fysieke beperking en dementie. Maar... en dat was opmerkelijk, ze kon zelfstandig blijven wonen door jarenlange trouwe zorg van twee zorg au pairs Andrea en Monica uit Hongarije en burens en hulpvriendin. Andrea en Monica namen haar soms nog mee in de rolstoel naar de kerk, en daar genoot ze van. Een mooi voorbeeld van hoe toch nog thuis blijven wonen tot het aardse einde ook kan.

RECENSIE

door: Froukje Karelse-Dijk

“Lente in de kerk”

impresie van nieuwe en hoopvolle bewegingen, geschreven door René van Loon.

2020 Kok Boekencentrum Uitgevers, Utrecht.

Secularisatie, ofwel ontkerkelijking is geen natuurwet, schrijft René van Loon. Sluit niet te snel je gebouw. De lente waarop zovelen in de kerk wachten is er. We moeten verder durven kijken tot over onze kerkmuren. Voor jongeren tellen die nog nauwelijks. We verlangen naar geloofsleven, een nieuwe bezieling. Christendom verandert van kleur. Alhoewel dit boek nog voor de coronatijd was geschreven, hebben we de laatste tijd wel vele nieuwe initiatieven gezien van kerken. Er hoefde niet veel vergaderd te worden, of lang gewacht om de noodzaak te zien om tot acties te komen en als kerken samen te werken. Dat was verrassend. Volgens mij is de noodzaak alleen maar toegenomen.

Het is tijd geworden om “out of the box” te denken. Om samen te leren een “open mind” te hebben en om na te denken waar het in de kerk allereerst om moet gaan.

René van Loon neemt ons op inspirerende wijze mee naar kerken, geloofs-gemeenschappen waar de lente is aangebroken. Pioniersplekken en migrantenkerken. Hij bezoekt diensten, heeft gesprekken en vraagt door. Hij beschrijft kerkmodellen, ontdekt geloof dat hem raakt en mensen creatief maakt en in beweging zet. Ook belicht hij verschillende strategieën. Tegelijk gelooft hij dat het Christus zelf is die Zijn gemeente bouwt. Gods Geest is aan het werk.

Al lezend zie ik het beeld van een mooi gedekte tafel met veel keuze. Smaakmakend, maar het lijkt haast te veel. Mijn vraag: zijn voorgangers, kerkenraden, gemeenten in staat om er van te eten? Zijn we niet te veel kerkcentrisch geworden? Professionele hulp, mensen die kennis hebben van een gezonde en verantwoorde wijze van het begeleiden van een gemeente lijkt mij daarom noodzakelijk. Een gemeente van Jezus Christus is het waard.

Aan het eind van het boek vind je gespreksvragen, passend bij elk hoofdstuk.

Ik kan alleen maar zeggen: neem en lees en ga samen in gesprek.

Van harte aanbevolen.

REGIO MIDDEN

Uiteraard is er de afgelopen maanden in de regio-bondsgemeenten veel geschreven over corona en alle gevolgen die het met zich meebracht. Afzeggingen, wijzigingen, doorhalingen, maar ook nieuwe vormen van vieren en het opstellen van gebruiksplannen.

BUSSUM

Al voordat het virus toesloeg was de commissie van beheer van de V.E.G. Bussum bezig met het plannen van verschillende werkzaamheden in en rondom het gebouw. Die plannen konden nu goed worden uitgevoerd.

Bussum maakt al jaren gebruik van KerkTV en de zogenaamde 'beamerhoek' op het balkon moest worden gereviseerd. Er is nu een ruime werkplek gemaakt waar de technici hun gang kunnen gaan. Ook de bondsgemeenten hebben daar indirect profijt van, omdat vanuit Bussum veel digitale bondsbeelden worden uitgezonden, zoals op de digitale ontmoetingsdag op 16 mei.

Aan de buitenkant van het gebouw werden slechte plekken in het houtwerk vervangen of gerepareerd zodat de schilder daarna alles weer netjes kon maken. Het kerkgebouw staat er nu weer prachtig bij, klaar om vele gebruikers te ontvangen!

GOUDA

Al snel na het begin van de coronacrisis kwamen we in contact met het buurthuis waar we de laatste jaren ook al kerstpakketten voor verzamelden. Als gemeente werken we samen met het buurthuis de Speelwinkel op de Raam in Gouda, om voedselpakketten uit te delen.

De medewerkers van buurthuis kennen de mensen in hun wijk en weten waar behoefte is aan etenswaren. Zo ondersteunen we momenteel drie gezinnen. Dat zijn gezinnen die nog niet verbonden zijn met de voedselbank, maar er wordt wel aan gewerkt om dat te regelen. Tot die tijd blijven wij als leden van de VEG uitdelen.

De coördinator van het buurthuis zorgt samen met vrijwilligers voor het inzamelen en uitdelen van de voedselpakketten. De houdbare pakketten die wij aanleveren, met bijvoorbeeld groenten uit blik, koekjes en rijst, worden aangevuld met andere verse spullen van een groentenboer. Ook gaat er af en toe een kleine financiële bijdrage in het pakket voor bijvoorbeeld gehakt, om een volledige maaltijd te kunnen bereiden.

Het is mooi om te zien dat we dit als gemeente zo vol houden met elkaar. En de verwachting is dat we ook nog wel een tijd op deze manier behulpzaam mogen zijn. Iedereen levert op zijn of haar manier een bijdrage. Sommigen brengen regelmatig een pakket, anderen zorgen voor een enveloppe met inhoud zodat wij daar pakketten van kunnen kopen. Weer anderen sturen we een "Tikkie" voor de boodschappen die wij namens hen gedaan hebben. Weer anderen maken geld over naar de penningmeester van de kerk en dat gaat dan weer rechtstreeks naar het buurthuis. Kortom: er wordt op veel manieren geholpen

Kindertekeningen als bedankje voor de voedselpakketten

Elke vrijdag om 11:00 uur worden de voedselpakketten bij het buurthuis gebracht en is er tijd voor een praatje. Dan is het altijd weer goed te horen dat de gezinnen heel blij zijn met onze bijdrage. De gezinnen willen graag wat terug doen, maar dat hoeft natuurlijk niet. Toch hebben de kinderen mooie tekeningen voor ons gemaakt!

REGIO NOORD

FRANEKER

Net zoals elders gingen veel kerken in onze regio vanwege de coronacrisis dicht tot nader orde. Sommige kerken hadden een livestream, andere keken mee met bijv. Omrop Fryslân. Franeker had het geluk dat die uitzendingen verzorgd werden vanuit de plaatselijke Martinikerk. Ook ds Dorette van Houten mocht hierin een keer voorgaan. Elke zondag keken zo'n 50000 mensen naar deze uitzendingen. De VEG Franeker zat ook gekluisterd aan de laptop toen ds Dorette van Houten intrede deed in de PKN van Heerenveen. Het officiële afscheid van de VEG Franeker houden we nog te goed!

LEEWARDEN

Wie op de website van de VEG Leeuwarden kijkt vindt op de voorpagina een verwijzing naar het ontroerende levensverslag van Jetske Luinstra. Zij vertelt hoe haar leven is verlopen en hoe ze uiteindelijk geconfronteerd werd met de ziekte van haar man. Ze zorgt lange tijd, bijna tot aan zijn dood, voor hem en vertelt hoe het geloof haar daarbij de kracht gaf. Een indrukwekkend getuigenis dat het waard is om te lezen.

Op dezelfde website is ook te lezen hoe de VEG Leeuwarden betrokken is bij het Aanloophuis. Een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Voor wie nieuwsgierig is: www.aanloophuisleeuwarden.nl

REGIO OOST

HEERDE

Op de website van de VEG Heerde staat een zeer interessante serie artikelen. In die serie worden 'markante voorgangers' belicht. In de websitebijdrage van juli-augustus stond ds. Müller centraal. Voor wie meer wil weten over markante

voorgangers in de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten: blijf de website van de VEG Heerde in de gaten houden. Elke maand staat er een nieuwe bijdrage op tot eind 2020. Wie oog heeft voor het verleden kan het heden beter begrijpen!

ZWOLLE

Het kerkgebouw van de VEG Zwolle was toe aan een nieuw dak. Een enorme uitgave voor een kleine VEG. Door eigen acties en door ondersteuning van buurgemeenten werd het mogelijk. Ook grote bijdrages uit de opgeheven gemeentes van Enschede en Apeldoorn maakten het mogelijk. Begin juli werd het dak ontmanteld met behulp van vrijwilligers uit eigen gemeente en oa. vrijwilligers uit de VEG Elburg.

Gedurende de hele maand juli was de aannemer bezig om de gemeente 'onder dak te krijgen'. Vrijwilligers hielpen de aannemer waar mogelijk. Er moesten oa. gaatjes worden geboord 4000 dakpannen. Maar ook in het kleine was er hulp: er werd door een gemeentelid dagelijks soep gemaakt voor de medewerkers van de aannemer. De VEG Zwolle kan er de komende jaren weer tegen! Op de facebookpagina van de VEG Zwolle kunt u het hele bouwproces zien op foto's.

WOORDZOEKER

G	H	W	I	J	B	O	R	S	T	P	A	N	S	E	R
E	E	E	Z	I	B	E	S	C	H	E	R	M	I	N	G
L	D	R	L	J	A	N	H	S	C	H	O	E	N	E	N
O	I	E	E	M	R	G	S	L	A	G	W	A	P	E	N
O	E	D	K	C	M	E	O	O	N	D	E	R	D	A	K
F	H	F	N	A	H	V	E	R	L	O	S	S	I	N	G
V	G	E	E	T	A	T	G	V	D	V	O	L	E	W	K
E	I	I	G	V	R	R	I	N	A	E	A	N	H	A	G
R	D	L	I	O	T	O	P	G	I	N	L	D	K	A	R
V	E	E	D	H	I	O	H	S	H	D	G	O	J	R	E
O	O	S	E	A	G	S	U	D	S	E	D	E	I	H	C
L	M	D	O	R	H	T	V	O	L	T	I	E	L	E	H
G	J	E	M	N	E	D	E	B	E	G	H	D	R	I	T
D	I	O	E	A	I	S	C	H	I	L	D	C	E	D	E
E	R	V	B	S	D	O	N	T	F	E	R	M	E	N	R
N	V	V	R	E	D	E	S	T	I	C	H	T	E	R	S

In deze speurpuzzel moet u onderstaande woorden zoeken en wegstrepen. De woorden kunnen zowel van links naar rechts als van rechts naar links staan, alsmede horizontaal, verticaal als diagonaal. De overgebleven letters vormen de oplossing van deze puzzel. U kunt de oplossing tot 15 november 2020, 00:00 uur als volgt doorgeven:

Stuur een email naar:

puzzelonsorgaan@gmail.com of stuur een kaartje met uw oplossing naar: Puzzel Ons Orgaan, Van Hoekenstraat 4, 4431 CB 's-Gravenpolder.

Uit de goede oplossingen wordt een winnaar getrokken en hij/zij ontvangt het boek van de boekbespreking.

Er waren bij de puzzel over de verzetshelden uit de Bijbel weinig goede oplossingen. Vandaar dat we de puzzel iets makkelijker hebben gemaakt.

De oplossing was: *Dat ellende en gevaar ons alleen maar dichterbij God brengen is zeker.*

De winnaar is:

Mw. Janneke Kloosterman uit Harkema

wapenuitrusting van God

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

BARMHARTIGHEID
BEMOEDIGEN
BESCHERMING
BORSTPANSER
EERLIJKHEID
EVANGELIE
GEBEDEN

GELOOF
GERECHTIGHEID
GORDEL
HARNAS
HELM
LIEFDE
ONDERDAK

ONTFERMEN
RECHTERS
RECHTSSPRAAK
REDDING
SCHILD
SCHOENEN
SLAGWAPEN

TROOST
VERLOSSING
VERVOLGDEN
VOEDSEL
VREDESTICHTERS
VRIJMOEDIGHEID
WAARHEID